ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй ...вно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган.

№ 24 (6214)
ФЕВРАЛИИН
4
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1951 он.

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

...ИТЕРАТУРЫН ШЭНЭ ХҮГЖЭЛТЫН ТҮЛӨӨ

...най Бурят-Монголой уранзо...од һүүлэй жэлнүүдтэ твор... ажалдаа ехэхэн үрэ дүн ха...а. Агууехэ Москвада 1950 декабрь һара соо үнгэргэгдэ...анай литературна вечернүүд ...скэ Бурят-Монголой залуу ...ургэн ургажа байгаа литера... амжалтануудые элеэр гэр...э.

...ин—Сталинай партиин нацио...а политикые бэелүүлһэнэй ..., арадуудай вождь ...Сталинай сэсэн мэргэн уда...гын ашаар, агууехэ ород ара...адүүгэй халуун туһаламжын ... манай Бурят-Монголдо ... ехэ революционно, социа...ческэ хубилалтанууд хэгдээ.

...ят-монгол советскэ литерату...урган гараха арга боломжо...е эдэ хубилалтанууд дүүрэ...олгожо үгөө. Иимэһээ удхаа... социалистическэ, формооро ...альна литературамнай Агуу... Октябрьска социалистическэ ...оциин, илан мандаһан со...эмын, ород арадай гайхам... культурын нүлөөнэй аша ...ун болоно.

...ологическа хүдэлмэри тушаа ...)-гэй ЦК-гэй түүхэтэ тог...ууд олонациональна советскэ ...атурын саашанхи ехэ хүгжэл...нгаа. Бурят-Монголой уран...шод ВКП(б)-гэй областной ...едэй ударидалга доро өөһэ... творческо хүдэлмэрииие ...гүй һайжаруулжа, респуб... советскэ уранзохёолшодой ... хүдэлмэридэ, манай лите... зарим һалбарида байһан ...томо идейнэ алдуунуудые ... зайлуулжа шадаа.

...н, ван, феодалнуудые үргэн ...ан, тэдэнэй хэрзэгы хархис ... ябуулгануудые һайшаа...радта харша «Гэсэр-хаан» гэ...осэй реакционно шанар, хо...дхань тобойсо элирүүлэгдээ. ...оссые ашаглан хэрэглэхэ гэ... буржуазно-националистическэ ...уудтэ эрид шанга сохилто ... Националистическэ удха ха...һан, идеягүй юумэнүүдые бэ... Шулукшин, Бальбуров мэ...зохёолшодой» бодото нюу... харуулагдаа.

...арһан, гэзгэнги юумэ...е шэнэ, түрүү юумэнүүд хо... илан гарадаг хуулитай. ...болохолоор бурят-монгол ли...рын мүнөөнэй амжалтануу...тэмсэл соо, хойшо татадаг ... юумэнүүдые илан дабаһа...дэһэ һуури дээрэ түрэжэ га... байна.

...квада үнгэргэгдэһэн манай ...атурын вечернүүд дээрэ, ...эй советскэ уранзохёолшодой ...а болоһон творческо зүбшэн ...лэнүүд дээрэ Бурят-Монго...итераторнуудай хэдэн зохёол...нь һайн сэгнэлтэнүүдые аба...энэй дунда бурят-монгол со... литературада эхи табигша ...мсараевай—«Үүрэй толон» гэ...һан, тэрэнэй «Илалтын туяа», ... зэбэ» гэжэ повестьнууд, ... поэт Ц. Галсановай—«Шэ...тад тухай» шүлэгүүд, уранзо... Ж. Тумуновай—«Нойрһоо ...н тала» гэжэ роман, Ц. Очи... повесть, залуу поэдүүд Д. ...раевай, Ц. Жимбиевэй поэ... зохёолнууд ба бусад бии.

...т-Монголой литература бол...хы олонациональна советскэ ...тура соо өөрынгөө тусхайта ...е эзэлжэ шадаа гэжэ бүхэ... трибуна дээрэһээ, хэгдэһэн ...а эли тодоор гэршэлбэ. Бурят-монгол арад өөрынгөө литератураар, искусстваар омогорхохо зуураа, эдэ бүхэарадай шухалын шухала хэрэгүүдтэ шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлахыень манай уранзохёолшодһоо, искусствын ажалшадһаа шангаар эринэ.

Ушар юуб гэбэл, манай литературада дутуу дунда зүйлнүүд үшөөл олон байна. Москвада болоһон вечернүүд, зүбшэн хэлсэлгэнүүд бурят-монгол литературын һула, дутагдалтай талануудыень нэгэн адли элеэр харуулжа, тэрэнэй урда байһан хойшологдошогүй зорилгонуудые тодорхойлоо.

Манай республика—индустриальна республика мүн. Сталинска табанжэлнүүд соо томо томо предприятинууд байгуулагдаа. Хүдэлмэришэд, суута стахановецууд, инженернүүд, технигүүд олоор урган гараа. Эдэ гайхамшагта шэнэ хубилалтануудые харуулһан бэетэй зохёолнууд оройдоошье үгы. Ажалда ябаһан хүнүүд, тэдэнэй хүсэн, тэдэнэй үүсхэхы хүдэлмэри, тэдэнэй һайхан сэдьхэл хүсэд хангалтатай уран хурса аад, гүнзэгы тайлбарилтые олоодүй байна. Партийна хүдэлмэрилэгшын ударидахы үүргые харуулха гээшэ тон харюусалгатай хэрэг мүн. Гэбэшье, энэ образ манай зохёолнууд соо баһал дутамагаар, хүнгэхэнөөр харуулагдадаг. Драматургическа зохёолнууд, хүүгэдэй литература бүришье ехээр гээгдэнхэй.

Эдэ дутагдалнууд юун дээрэһээ гараа б? Литературна шүүмжэлэлэй ехээр гээгдэһэн дээрэһээ, тэрэнэй хурса бэшэ, мэргэжэл шадабарингаа талаар мохоо молхи байһан дээрэһээ гол түлэб гараа. Манай литературна шүүмжэлэл ехэнхидээ зохёолой удхыень хэлээд, уранһайханай талаараа ямар байһаниие, сюжетнэ, композиционно талаараа хэрзэргэ зохистой, һууритай байһаниие хэрэгсээдэггүй байха юм. Иимэ болохолоор мэргэжэл шадабари тухай асуудал ходоо «мартагдажа», энэ талаар уранзохёолшодой ургаха хэрэгтэ анхарал тон багаар табигдана.

Республикын советскэ уранзохёолшодой Союзай правлени болбол дээрэ хэлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха талаар үшөөл хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ, большевистскэ шүүмжэлэлые дутамагаар дэлгэрүүлнэ, уранзохёолшодой идейно-творческо мэдэрэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа табинагүй. Иимэһээ Москвада болоһон вечернүүдэй дүнгүүд тушаа ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой ба СССР-эй ССП-гэй Секретариадай тогтоолнуудые зүбшэн хэлсэһэн БМАССР-эй ССП-гэй партийна суглаан тэдэ шухала асуудалнуудаар большевистскэ эрилтэнүүдые табиһан байна.

Манай литературада, республикын советскэ уранзохёолшодой Союзай правлениин хүдэлмэридэ байһан дутагдалнуудые усадхаха гээшэ мүнөөдэрэй шухалын шухала зорилго мүн.

Бурят-Монголой советскэ литература зүб замаар—социалистическэ реализмын замаар хүгжэжэ, нилээдгүй ехэ амжалтануудые туйлаа. Мүнөө тэрэнэй урда бүри ехэ зорилгонууд байна. Амжалтаараа һанаагаа огто амарангүйгөөр, республикын советскэ уранзохёолшодой Союз, манай бүхы уранзохёолшод удхаараа социалистическэ, формоороо национальна бурят-монгол литературын шэнэ хүгжэлтын түлөө большевистскээр тэмсэхэ ёһотой.

Дамба ЖАЛСАРАЕВ

Бурят-Монголой баяр

Бидэндэ
  зүбшөөлөө үгөө
Сталин,
  Молотов, Маленков.
Эсэгэ Сталинайнгаа,
  Эрхим соратнигуудайнь түлөө
Голосовалха
  Жаргалтай болооб!
Түмэр утаһаар,
  сахилгаандал түргөөр
Түрэл Москваһаа
  ерэһэн мэдээсэл—
Эхэ Бурядтамнай
  мүнхэ долгёор
Эбхэрһэн баярай
  далай гээшэл!
Энэ баяртамнай
  хэмжүүр байнагүй.
Эгэтын талаар,
  Баунтын тайгаар,
Бурят орондом
  хаа хаанагүй
Эрхим кандидадуудаймнай нэрэнүүд
  дуулдана шангаар.

Альгаташалган,
  нэрьемэ овацинууд—
Арадай
  арюун дуранай гэршэ.
Уран ажалай
  сталинска вахтанууд—
Урагшаа
  улам дабшалгымнай
    эршэ
Багша Сталиндаа
  Бурят-Монголһоо
барандаа
  үгэнэбди тангаригаа...
Ахын дайдаһаа,
  Түнхэнэй голһоо
Витим хүрэтэр
  бидэнэй баяр-зугаа.
Һомонһоо түргөөр
  городто, хүдөөдэ
Һунгалтын
  далита уряал таранал.
Эсэгэ Сталинайнгаа,
  Эрхим соратнигуудайнь түлөөдэ
Голосовалхамнай—
  мүнхэ жаргал.

Һунгагшадаа найдуулба

Январиин 30-да һунгуулиин № 3 Кировскэ округой (Улан-Удэ) ажалшад № 5 участогай агитпунктын байрада сугларжа, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Доржи Цыремпилович Цыремпилонтой, мүн БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Евгения Никитична Пискуноватай уулзаба.

Агитпунктые эрхилэгшэ Пикалова суглаа нээгээд, Улан-Удын педучилищиин завуч, этигэмжэтэ нюур нүхэр Филипповтэ үгэ үгэбэ.

—Доржи Цыремпиловичые манай республикын ажалшад һайса мэдэнэ,—гэжэ этигэмжэтэ нюур хэлэнэ,—тэрэ хадаа бурят-монгол арадай эрхим хүбүүн, республикын Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ юм. Арадай этигэл найдабариие үнэн сэхээр харюулжа байдаг туладаа нүхэр Цыремпилон РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат болохоор гурбадахияа дэбжүүлэгдээ. Февралиин 18-да коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй Сталинска блогой кандидат нүхэр Цыремпилоной түлөө голосуудаа үгэхыетнай та һунгагшадые уряалнаб,—гээд нүхэр Филиппов үгэеэ дүүргэбэ.

Удаань Бурмонгизай главна редактор нүхэр Дашацыренов үгэ абажа, БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын уялгаһаа эхилээд, бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагдаһан марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые редактировалха хүрэтэр нүхэр Цыремпилоной ябуулдаг туйлай ехэ общественно-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй ажал-ябуулгые тодорхойлон хэлэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр этигэмжэтэ нюур нүхэр Филиппов Евгения Никитична тушаа үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

—Нүхэр Пискунова болбол 1930 онһоо хойшо мүнөө болотор арадай багшын хүндэтэ уялга дүүргэжэ, залуу үетэниие хүмүүжүүлжэ байна. Евгения Никитична өөрынгөө һурагшадта багшань, хани нүхэр ба зүбшөөл үгэгшэнь байхаһаа гадна, Бурят-Монголой багшанарай дунда хүмүүжүүлгын ба методическа ехэ хүдэлмэри ябуулдаг, һургуулиин учебнигүүдые зохёолгодо хабаадалсаха мэтын олон янзын ажал-ябуулга эрхилдэг юм. Советскэ арадай үнэн басаган, залуу үетэниие хүмүүжүүлэгшэ нүхэр Пискуновагай түлөө голосоо ехэ дура хүсэлтэйгөөр ба омогорхолтойгоор би үгэхэб,—гэжэ хэлээд, нүхэр Филиппов һунгагшадые нэгэн хүн шэнгеэр голосуудаа үгэхыень уряалба.

Һунгагша нүхэр Порохня үгэ абажа, Евгения Никитична 1932 онһоо хойшо Бурят-Монголдо багшаар хүдэлжэ байхадаа советскэ багшын эрхим шанарнуудые харуулаа, тиимэһээ БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат болохоор хоёрдохёо дэбжүүлэгдээ гэбэ.

Удаань нүхэр Пискунова харюугай үгэ хэлэхэдээ «би танай үзүүлһэн этигэл найдабариинетнай залуу үетэниие коммунизмын үзэлөөр хүмүүжүүлхын тула үшөө ехэ эршэмтэй шангаар ажаллажа харюулхаб» гэжэ һунгагшадаа найдуулба.

Һүүлээрнь Бурпромсоведэй уранһайханай самодеятельностиин коллектив һунгагшадта концерт харуулаа.

Һунгалтануудай хүндэлэлдэ

Түмэрзамайхидай коллективүүдтэ

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин № 12 Железнодорожно округой агитпунктын 200 гаран агитаторнууд паровозно болон вагонно депонуудай цехүүдтэ, ажалшадай гэр байрануудта ябажа, тус округто баллотировалагдахаар зүбшөөлөө үгэһэн нүхэр В. М. Молотовой автобиографи болон гүрэн түрын ажал-ябуулгатайнь тэндэхи ажалшадые танилсуулна.

Энэ оной январиин 28-да эдэ агитаторнууд «СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые 1950 ондо дүүргэлгын дүнгүүд тухай» ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Статуправлениин мэдээсэлтэй эндэхи һунгагшадые танилсуулаа. Большевистскэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро ябажа, түүхэтэ илалтануудые туйлаһандаа, округой һунгагшад бүхы советскэ арадтаяа хамта омогорхоно.

Һунгуулиин үдэр хүрэтэр хоёр һарынгаа даалгабариие дүүргэхэ гэһэн уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан стахановецуудай тоо нилээд олошороо

Ц. Викторов.

Амжалта туйланабди

Российска Федерациин болон Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн, манай фабрикын коллективэй гэшүүд толотомо амжалтануудые туйлажа байна. Дээшэлүүлэгдэһэн январь һарынгаа уялгануудые 4 үдэрөөр уридшалан дүүргээбди. Мүнөө февралиин даалгабари дүүргэжэ эхилээбди.

Январь һара соо, декабрьтай сасуулбал, ажалай бүтээсэ 30 процентээр дээшэлээ. Курдюковагай халаанайхид январь һарынгаа түсэб 107 процент дүүргэжэ, мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Патриотка Лидия Корабельниковагай методые үйлэдбэри дээрээ нэбтэрүүлэн, гансахан декабрь һара соо 108 метр хлопчатобумажна бүд арбилагдаа. Тэрээгээрээ нилээд олон хубсаһа түсэбһөө гадуур оёжо гаргахабди. Намайе стахановска методтэ һургаһан нүхэр Котовщикова үдэрэйнгөө нормые хододоо 140—150 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Тиихэдэ, бишье үдэрэйнгөө нормые 150—160 процент дүүргэнэб.

Т. Панькова, оёдолой фабрикын стахановка.

ВКП(б)-гэй ОБКОМДО

«Малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дундахи социалистическэ мүрысөөе Закаменай аймагай парторганизациин ямараар хүтэлбэрилжэ байһан тухай» асуудалые ВКП(б)-гэй обкомой бюро зүбшэн хэлсэбэ.

Энэ асуудал тушаа ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой тогтоол дотор иигэжэ тэмдэглэгдэнэ: ВКП(б)-гэй Закаменай айком ба аймагай колхозно партийна организацинууд малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дундахи социалистическэ мүрысөөе хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ.

ВКП(б)-гэй айком ба колхозуудай партийна эхин организацинууд болбол колхознигуудай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсүүлхэ ба социалистическэ уялгануудые абхуулха тэдыгээр хизаарлаад, малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй тэдэ уялгануудые шалгаха ба дүүргүүлхэ практическа хүдэлмэри эмхидхэдэггүй байна. Социалистическэ мүрысөөнэй асуудалнууд партийна суглаанууд дээрэ, тэрэшэлэн фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнүүд дээрэ хаа яа зүбшэн хэлсэгдэдэг байгаа. Малажалай олохон хүдэлмэрилэгшэд үнэндөө социалистическэ мүрысөөндэ хабаадуулагдаагүй байһаар.

Малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнхэй, энэ хэрэгтэнь колхозуудай партийна эхин организацинуудта ВКП(б)-гэй айкомой зүгһөө практическа туһаламжа үзүүлэгдэнэгүй. Партийно-советскэ эдэбхитэдэй ба зооветспециалистнуудай зүгһөө малшадай үмэнэ политическэ ба тусхай темэнүүдээр элидхэлнүүдые, лекцинүүдые уншалга тон дутамагаар эмхидхэгдэнэ. Агитаторнууд томилогдоһон болобошье, фермэнүүдтэ тон үсөө ошодог ба малшадай дунда хөөрэлдөө хаа яа хэдэг байха юм.

Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэдэ хүртэхэ ба СССР-эй орденуудаар, медальнуудаар шагнагдаха условинууд, тэрэшэлэн хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаха, «Республикын эрхим малшан» гэһэн нэрэзэргэ олохо условинууд малажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ тон дутамагаар тайлбарилагдана. Малажалай дэбжэлтын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлгэдэ шухала эдэ документнүүдые аймагай партийна организаци дутамагаар хэрэглэнэ.

Социалистическэ мүрысөө эмхидхэлгэдэ ВКП(б)-гэй айкомой ба колхозно эхин парторганизацинуудай зүгһөө иимэ ёһо тэдыгээр ба харюусалгагүйгөөр хандаһанһаань шалтагаалан юу болооб гэхэдэ, 1950 оной сентябрь соо Закаменай аймагай колхознигууд ба колхозницануудай, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй хамтын суглаанууд дээрэ абаһан социалистическэ уялгануудынь, малай үбэлжэлтые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, малажал хүгжөөлгын түсэб дүүргэхэ ябадалда зорюулжа республикын бүхы малшадта хандаһан хандалгань Закаменай аймагай колхозуудаар хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байна.

1950 ондо ниитын малажал хүгжөөхэ түсэб аймаг соо бүхы дээрээ нэгэшье түрэлэй малаар дүүргэгдээгүй, харин гахайнуудай тоо толгой хороһон байгаа. Олонхи колхозуудай үбһэ тэжээлээр бараг хангагдаһан байбашье, малай үбэлжэлгэ аймаг дотор муугаар үнгэргэгдэжэ байна. Колхозуудта бии байгаа тэжээлнүүд һалан муугаар гаргашалагдана, тэжээл үрихэ ба хэмһээ хэтэрүүлэн гаргашалха ябадал гаргагдана. Малажалай фермэнүүдтэ малай тэжээл ба харууһан муугаар эмхидхэгдэнхэй.

ВКП(б)-гэй айком ба аймгүйсэдком, тэрэшэлэн колхозуудай правленинүүд, партийна эхин организацинууд хадаа малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй культурно-ажаһуудалай условинуудые һайжаруулха тухайда зохихо анхарал табинагүй, гэр байрануудай муугаар түхеэрэгдэһэн, тэдээн дотор ариг сэбэр ба гурим сахигдадаггүй байһан баримтануудай хажуугаарнь гарана гэжэ ВКП(б)-гэй обкомой бюро онсо тэмдэглээ. Зарим фермэнүүдтэхи улаан булангууд муугаар эмхидхэгдэнхэй, газетэнүүд, журналнууд, плакадууд, лозунгнууд ба культурна шухала хэрэгсэлнүүдшье тэндэнь үгы байна. Малажалай фермэнүүдтэ кинокартинанууд харуулагданагүй, колхозно малшадые медицинскэ хангалга, нүүдэл худалдаа наймаан эмхидхэгдэнэгүй.

ВКП(б)-гэй обкомой бюро болбол дурсагдаһан дутуу дундануудые тон богонихон болзор соо зайсуулхыень, малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дундахи социалистическэ мүрысөө хүтэлбэрилгэе һайжаруулхыень ВКП(б)-гэй Закаменай айкомые, мүн колхозно эхин партийна организацинуудые уялгалаа. Энэ зорилгоор, ВКП(б)-гэй айкомдо иигэжэ дурадхаба:

Малай үбэлжэлгэ амжалтатайгаар үнгэргэхэ ба ниитын малажал хүгжөөхэ түсэб дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө малажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда, аймагай, колхозуудай ба малажалай фермэнүүдэй хоорондо эмхидхэхэ;

социалистическэ уялгануудай дүүргэлтые хододоо шалгаха, тэрэнэй результадуудые показательнуудай доскануудта бэшэжэ үргэнөөр харуулха, аймагай ба ханын газетэнүүдтэ томилхо, тэрэшэлэн колхознигуудай хамтын суглаанууд, малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй үйлэдбэриин зүблөөнүүд дээрэ зүбшэн хэлсэхэ;

наукын туйлалтануудые ба малажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр пропагандалха ба малшадай практика нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ, тиихэдээ малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ байгаа эрхим адуушадай, үхэршэд-пастухнуудай, хонишодой хүдэлмэриин методуудые малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда түргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха;

Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олохо, СССР-эй орденууд ба медальнуудаар шагнагдаха условинуудые, тэрэшэлэн хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаха, малажал хүгжөөлгөөр ба малай ашаг шэмые дээшэлүүлгээр ехэ туйлалтануудые хангаһанай түлөө «Республикын эрхим малшан» гэһэн нэрэзэргэ олохо условинуудые колхознигуудта үргэнөөр тайлбарилха ябадал хангаха.

ВКП(б)-гэй обкомой бюро болбол малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэри шангадхахыень, малай үбэлжэлгэ амжалтатайгаар үнгэргэхэ, малнуудаа бүтэн бүрин үсхэхэ, түлнүүдые абаха ба түлжүүлхэ, ниитын малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ үндэр дээдэ показательнуудые туйлахыень ВКП(б)-гэй Закаменай айкомые уялгалаа.

Малшадай гэр байрые болбосон болгохо, улаан булангуудые түхеэрхэ ба тэдэнэй хүдэлмэри һайжаруулха, кинофильмнүүдые ходоо харуулха ябадал эмхидхэхэ, малажалай фермэнүүд дээрэ медицинскэ хангалга, нүүдэл худалдаа наймаа эмхидхэлгэ һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха.

Мүнөө жэлдэ малай үбэлжэлгэ эмхитэй һайнаар үнгэргэлгэдэ, коммунистнуудые зүбөөр хубаарилан табилгада ба малажалдахи хүдэлмэриин түлөө тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлгэдэ колхозуудай партийна эхин организацинуудай гол анхарал хандуулхыень ВКП(б)-гэй айкомдо дурадхаба.

Социалистическэ мүрысөө хүтэлбэрилхэ асуудалнуудые, малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй абаһан уялгануудаа дүүргэлгые партийна эхин организацинуудай суглаанууд дээрэ хододоо зүбшэн хэлсэлгэ хангаха, социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ ябадалдахи, малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэхи дутуу дундануудые дары усадхаха хэмжээ абаха.

ҺУНГУУЛИИН УЧАСТСГТА

Һунгуулиин № 8 участогта 300 гаран һунгагшад сугларжа, коммунизмын асари ехэ барилганууд тухай лекци дуулаба. Һүүлээрнь пионернүүдэй городской ордоной коллективэйхид концерт табиба.

Горвоенкомадай партийна эхин организациин агитаторнууд нүхэд Монеткин, Порохня гэгшэд һайнаар хүдэлмэрилнэ. **И. Гроссман.**

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ СОЮЗХООРОНДЫН ОБЛАСТНОЙ ...СОЮЗНА ХОЕРДОХИ КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

...юзхоорондын Областной профсоюзна конференци 1951 оной фев... 10-да Улан-Удэ городто Соведүүдэй Нэгэдэхи Байшан соо ...ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседаниин зал соо) болохо

...онференци үдэшын 8 часта эхилхэ.
...елегадуудые бүридхэлдэ абалга Ленинэй улицын № 27 байшан... профсоведэй байра соо хэгдэнэ.
...27-гэһэн телефоноор справка үгтэнэ.

ОБЛПРОФСОВЕТ.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадууд

☆ ☆

Арадай этигэл найдабари юунһээшье үнэтэй

Парасковья Ивановна Григорьева 1904 ондо Тарбагатай тосхондо, үгытэй таряашанай бүлэдэ түрөө һэн. 1931 ондо өөрынгөө бүлэтэй хамта шэнэ байгуулагдаһан «Красный Партизан» колхоздо ороо бэлэй. Колхоздо ороһонһоо хойшо мүнөө хүрэтэр хаанашье хүдэлмэрилхэдөө, Парасковья Ивановна ходоо ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Эсэгэ ороноо немецко-фашистска эзэмдэгшэдһээ хамгаалгын үедэ колхозой правлени нүхэр Григорьевае гахайн-товарна фермые даагшаар томилбо. Фермые даажа абахадаа арадайнгаа, Эхэ оронойнгоо ба дайлалдажа байгаа Улаан Армиингаа урда өөрынгөө харюусалгые мэдэржэ, Парасковья Ивановна эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр ажаллаа. Үсэд шанга оролдолгын ашаар гахайнуудай тоо толгой олошоруулха ба түлнүүдыень бүрин бүтэнөөр абаха ябадал хангаһан байна.

Дайнай һүүлээр Парасковья Ивановна ажалайнгаа темпые заахаш шье һуладхангүй ажаллана. Дайгаар һандаргагдаһан ажахыгаа түргэнөөр һэргээн бодхоохын тула дайнай һүүлэй сталинска табан жэлнүүдэй үедэ советскэ хүнүүдэй үсэд шангаар ажаллажа байхада Парасковья Ивановна тэдээнһээ гээгдэнгүй, бүхы хүсөөрөө хүдэлмэрилнэ. 1950 ондо нүхэр Григорьевагай хүтэлбэрилдэг фермэ гахай үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые 128 процент дүүргэһэн ба эхэ гахай бүхэнһөө 14 поршоонхо абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлһэн байна. Гахайнуудай хойноһоо анхаралтай һайнаар харууһалхыень нүхэр Григорьева фермын хүдэлмэрилэгшэдһөө эридэг, тэдээнние өөрынгөө хүдэлмэриин дүршэлдэ һургадаг юм. Тэрэнэй ашаар фермынь гахайнууд хододоо тарган байдаг. Фермэдэнь жэшээтэ һайн гурим тогтоогдонхой ба ариг сэбэр сахигдадаг байна.

Парасковья Ивановнагай ажалай амжалтанууд үндэрөөр сэгнэгдэдэг. Нүхэр Григорьева жэл бүри ажалай нэмэлтэ түлбэридэ 10—12 поршоонхо абадаг, республикын Министрнүүдэй Совет тэрээндэ жэл бүри «Республикын эрхим гахайшан» гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэ олгодог байна.

Дайнай үедэ стахановскаар ажаллаһанай түлөө нүхэр Григорьева «1941—1945 онуудта болоһон Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ хэһэн шэн габьяата ажалай түлөө» медаляар шагнагданхай. 1948 ондо «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаһан байна.

1947 ондо аймагай ажалшад Парасковья Ивановнае—энэ простой эхэнэрые БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгаһан байха юм. Энээнние арад зоной гон ехэ этигэл найдабари гэжэ Парасковья Ивановна тэмдэглээд, тэрэнэйнь харюуда улам эршэмтэйгээр, бүхы бэеэ үгэнгеэр ажалладаг байна. Арадай эрхим басаган Парасковья Ивановна Григорьевае аймагай ажалшад республикынгаа засагай дээдэ органой депутадта кандидат болгон дахинаа дэбжүүлээ.

☆ ☆

Арадай гэгээрэлэй отличница

1926 оной намарай нэгэн сэлмэг һайхан үглөөгүүр Клавдия Афанасьевна болбол Дундайска эхин һургуулиин класста багшалхаяа түрүүшынхеэ ороо һэн. Хүүгэдэй хэдэн арбаад, гэрэлтэмэ нюдэнүүд тэрэниие этигэл найдабаритайгаар ба һонюушаар харан байба. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй ажабайдалай зам, һуралсалай амжалта залуу багша Клавдия Афанасьевнагай, юу зааһанһаа, яажа һургаһанһаа дулдыдаха байгаа бшуу...

Клава басаган солото багшанар Акилина Ивановна Герасимовада, Данил Алтаевич Абашеевтэ, Николай Георгиевич Янгутовта ном заалгаһан байгаа. Эдэ багшанар Клава басагые советскэ Эхэ орондоо үнэн сэхээр хүмүүжүүлһэн ба советскэ багшын арюун һайхан ажалда дура зориг түрүүлһэн байна.

Клавдия Афанасьевна багша боложо гараа. Тэрэ хадаа түрүүшынгээ урогто удаан саг соо оролдосотойгоор бэлэдхээ. Ушарынь хадаа түрүүшын урогһоо саашанхи урогуудай амжалта дулдыдаха байна бшуу. Клавдия Афанасьевна һурагшадтаяа танилсаад байхадаа, тэдэнтэй харагдашагүй бата бэхи шэжэмээр холбоотой байһанаа мэдэрээд, урогоо этигэлтэйгээр үргэлжэлүүлжэ ороо һэн.

Саг ехэ түргэн, мэдэгдэнгүй үнгэржэ, һургуулиин хонхын абяан нэгэдэхи урогой дүүрэһые мэдээсэбэ. Үхибүүд хадаа багшынгаа һонирхолтой хөөрөөе шагнажа, һууһаар урогой дүүрэһые обёорбогүй. Өөрынгөө Эхэ оронтой таһаршагүй холбоотой байһанаа, һургууляа дүүргээд, институт дүүргээд, коммунизмын эдэбхитэй байгуулагшад болохо байһанаа мэдэрэн баясаба.

Клавдия Афанасьевна Убугуновагай түрүүн багшалжа эхилһэн тэрэ үдэрһөө хойшо 25 шахуу жэл үнгэрөө. Энэ үе соо нүхэр Убугунова багшын ажалда таһалгаряагүй хүдэлмэрилжэ, хэдэн зуугаад хүнүүдые Эхэ орондоо үнэн сэхээр хүмүүжүүлээ. Тэрэнэй һурагша байһан Надежда Петрова мэдээжэ дууша болонхой. Петрова шэнги түрүү хүнүүд Клавдия Афанасьевнагай һурагшадай дундаһаа хэдэн арбаад ба зуугаадаар урган гараа.

Нүхэр Убугунова Улан-Удын басагадай № 2 дунда һургуулиин багшаар хүдэлмэрилнэ. Тэрэ хадаа һурагшадай ба педагогическа коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болонхой.

Нүхэр Убугунова классайнгаа хүдэлмэриие жэшээтэ һайнаар табинхай. Тэрэнэй даадаг классай һурагшад бултадаа номдоо һайнаар һурадаг. Энэ амжалтые яагаад туйлааб гэхэдэ, Клавдия Афанасьевна өөрынгөө эрдэм мэргэжэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлдэг, багшын ажалай мастернуудай түрүү дүй дүршэлые шудалдаг, һурагша бүхэнэй абари зан, хүсэл эрмэлзэлгые шэнжэлдэг, тэдэнэй түрэлхидтэй нигта холбоо байгуулдаг, урок бүхэндөө түсэбэй ёһоор, бодомжотойгоор бэлэдхэдэг байна.

Нүхэр Убугунова 1942 ондо Бурят-Монголой багшанарай институдай математическа факультет заочноор дүүргэһэн байха юм.

Клавдия Афанасьевна общественнэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Мүнөө математикын багшанарай методическа нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшөөр хүдэлмэрилнэ.

Нүхэр Убугунова арадай гэгээрэлэй отличник юм. Мүн олон удаан жэлдэ һайнаар багшалһанай түлөө «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагданхай. Тэрэ хадаа 25 шахуу жэл соо багшаар хүдэлмэрилхэ зуураа, арад зондо хүндэтэй болоһон ба Ленин—Сталинай хэрэгтэ үнэн сэхэ байһанаа харуулһан байна.

Тиимэһээ һунгуулиин № 1 Ранжуровска округой һунгагшад һунгалтануудай урда тээхи суглаанууд дээрээ нүхэр Убугуновае БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ.

Д. Хилтухин.

Эвенкийскэ арадай эрхим басаган

Баунтын үзэсхэлэн һайхан тайга соо 1919 ондо үгытэй эвенк ангуушан Гаврил Корсаковай бүлэдэ Дуся басаган түрөө бэлэй. Эхэ эсэгэ хоёрынь басаганайнгаа ехэ болохые хаража үрдинтүй наһа барашаһан байгаа. Дуся бага наһандаа түрэлхидһөө гээгдээд, үншэн хэнзэ боложо ябаагүй, харин советскэ хүнүүдэй халуун анхаралаар хүреэлэгдэһэн байна.

Советскэ правительствын ба багша Сталинай аша туһыень харюулхын тулада Дуся оролдолго ехэтэйгээр, эрхимээр һургуулида һуража, эрдэм ба агууехэ ород арадай хэлэ гүнзэгыгөөр шудалдаг байгаа. Тиин үгытэй эвенкын басаган Улан-Удын хүдөө ажахын техникумые амжалтатайгаар дүүргэжэ, дунда эрдэмтэй болоһон байна.

1938 ондо 19 наһатай Евдокия Гавриловнае аймагай ажалшад нэгэн һаналаар БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгаа һэн. Залуу депутат энэ хүндэтэ үүргэеэ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн байна. Эхэ орондоо үнэн сэхээр алба хэдэг, эвенкийскэ арадай эрхим басаган Евдокия Гавриловна Корсакова 1947 ондо БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадаар дахинаа һунгагдаһан байна. Мүн нүхэр Корсакова БМАССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор һунгагдаһан байгаа.

Мүнөө нүхэр Корсакова аймагайнгаа партийна кабинедэй библиотекые даагшаар хүдэлмэрилжэ байхадаа, коммунистнуудай идейно-теоретическэ хэмжээгээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ниилээд туһална. Евдокия Гавриловна ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Депутат арадтаа алба хэгшэ мүн гэжэ тэрэ хэзээдэшье мартадаггүй, харин һунгагшадтаяа холбоо барисаагаа улам бэхижүүлдэг байна. Һунгагшад өөһэдынгөө депутадта элдэб асуудалаар хандадаг юм. Евдокия Гавриловна һунгагшадтаа анхаралтайгаар, халуунаар хандажа, асуудал бүхэндэнь эли тодо харюу, зүбшэл үгэдэг ба тэдэндэ бодото туһа хүргэдэг байна.

—Хаанта засагай үедэ үгытэй үншэн хүнүүд өөдэлдэггүй байгаа. Сталинска Конституциин наран доро ажаһууһандаа туйлай ехээр омогорхоноб. Араднай намайе республикынгаа дээдэ органдо депутадаар һунгажа, тон ехэ этигэл найдабари үзүүлнэ. Арадай һунгагдамал байхаһаа ондоо үндэр нэрэ хүндэ байхагүй. Энэ найдабариень харюулхын тула бүхы хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр арадтаа алба хэнэб, — гэжэ Евдокия Гавриловна хөөрэдэг.

БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлгын эхилхэдэ Баунтын аймагай ажалшад һунгуулиин № 43 округһоо депутадта кандидадаар эвенкийскэ арадай эрхим басаган нүхэр Евдокия Гавриловна Корсаковагай нэрые нэгэн дуугаар нэрлэһэн байна.

Д. Тугутов.

Колхозой шадамар хүтэлбэрилэгшэ

1930 он. Хүдөө ажахые коллективизацилга манай орон дотор түргэн темпээр ябажа байгаа.

Энэ үедэ Санжижап Гырылович Бадмаев ленинско-сталинска комсомолой гэшүүн болоод, өөрынгөө ажал-ябуулгын замда бэеэ даан ороо һэн. Тиигээд нюдарган баяшуулда эсэргүү тэмсэлдэ тэрэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсаһан байна.

Удаань, энэ нютагта һаяхан тогтоһон колхоздо счетоводоор ба Ара Хэрээтын сомоной соведэй секретаряар хэдэн жэлдэ хүдэлмэрилһэнэйнгөө һүүлдэ, нүхэр Бадмаев 1935 ондо «Коминтерн» колхозой түрүүлэгшээр һунгагдаа һэн. Тус колхоздо түрүүлэгшээр хүдэлмэрилхэ зуураа, Санжижап Гырылович артелиингээ ажахые хүгжөөхэ ба үргэдхэхэ талаар шадабаритай хүтэлбэрилэгшэ байһанаа харуулаа.

1938 ондо нүхэр Бадмаевай сэрэгэй алба дүүргээд, нютагтаа бусахаданя түрэл колхозойнь гэшүүд тэрэниие дахинаа түрүүлэгшээр һунгаба. Санжижап Гырылович колхозоо аймаг дотороо түрүү колхозуудай нэгэн болгохо хэрэгтэ бүхы хүсэл зоригоо хандуулаа. 1941 ондо тэрэ ВКП(б)-гэй гэшүүн боложо, колхозойнгоо партийна эхин организациин секретаряар хүдэлмэрилөө.

Санжижап Гырылович Бадмаев уданшьегүй немецкэ фашистнарһаа Эхэ ороноо хамгаалалсахаяа Улаан Армида мордобо.

Нүхэр Бадмаев Советскэ Армиин зэргэһээ 1945 ондо табигдаһанай һүүлээр «Улаан одон» колхозойнгоо КТФ-е даагшаар 5 жэлдэ хүдэлмэрилхэ зуураа, адуу моридой тоо толгойе олошоруулха түсэб жэл бүхэндэ дүүргэдэг, адуун һүрэгөө тобир тарганаар ондо оруулдаг байгаа. КТФ-гэй адуушан Норбо Биликов 1948 ондо Ажалай Улаан тугай орденоор шагнагдаа һэн. Эдэ бүхы баримтанууд хадаа нүхэр Бадмаевай колхозойнгоо баялигые улам арбидхахын тула эсэшэ сусашагүйгөөр ажалладаг байһаниие харуулна. Республикымнай Верховно Соведэй Президиум С. Г. Бадмаевай ажалдаа эрхим жэшээ харуулһанайнь түлөө БМАССР-эй 25 жэлэй ойтой дашарамдуулан Хүндэлэлэй грамотаар тэрэниие шагнаһан байна.

Үнгэрэгшэ 1950 оной август һараһаа эхилжэ нүхэр Бадмаев Бичурынгаа аймагай Ждановай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой түрүүлэгшээр хүдэлмэрилнэ. Һунгуулиин № 46 Окино-Ключевскэ округой ажалшад Санжижап Гырыловач Бадмаевые БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нэгэн һаналаар дэбжүүлээ.

Б. Дашиев.

Ажалай шэнэ амжалтануудай түлөө

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэл манай аймагай олониитэ ажалшадай политическэ ба ажалай эдэбхиин улам ургажа байһан оршон байдалда үнгэржэ байна.

Мүнөө аймаг доторнай һунгалтануудта бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Һунгуулиин комиссиин составуудта советскэ ба партийна эдэбхитэд, колхозно ажалай түрүүшүүл, хүдөөгэй интеллигенциин түлөөлэгшэд — хамта 165 хүн дэбжүүлэгдээд, мүнөө хүдэлмэрилжэ эхилэнхэй.

Үдэрһөө үдэр бүридэ һунгагшадай дунда агитационно-пропагандистска хүдэлмэри үргэдэнэ. Мүнөө манай аймагта 500 шахуу агитаторнууд, 68 этигэмжэтэ нюурнууд депутадуудта кандидадуудай түлөө агитаци үргэнөөр ябуулжа байна.

Һунгуулиин участок бүридэ агитпункт тогтоогдожо, тэндэ хүдөөгэй интеллигентнэр, партийна болон советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд лекци, элидхэл, консультаци үнгэргэнэ, һунгагшадай һонирхоһон элдэб асуудалнуудта харюу үгтэнэ.

Һунгагшадай списогүүдые зүбөөр зохёолго хадаа СССР-эй гражданинуудай һунгаха эрхэеэ бэелүүлгэдэ угаа ехэ удхашанартай байна. Тиимэһээ бидэнэр һунгагшадай списогүүдые зүбөөр зохёолгодо ехэ анхаралаа хандуулһан байнабди.

Голосованиин болохо гэр байрануудые түхеэрэлгэдэ мүн лэ ехэ анхарал табигдана. Жэшээлхэдэ, «Радуга» гэжэ кинотеатр соо аймагай центрын бүхы һунгагшад голосовалха байна. Һунгуулиин Эгэтын участогай һунгагшад Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой уужам һаруул клуб соо голосовалха юм.

Манай аймагай ажалшад РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудаар өөһэдынгөө эрхим хүбүүд басагадые, дүлэтэ советскэ патриодуудые угаа ехэ политическэ эдэбхитэйгээр дэбжүүлээ.

Яруунын мяханай совхозой хүдэлмэришэд ба албахаагшад өөһэдынгөө хамтын суглаан дээрэ Гашейн МТС-эй ахалагша агроном нүхэр Иннокентий Иванович Шамановые РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нэгэн дуугаар нэрлээ. Мүн Эгэтын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд, Эгэтын МТС-эй хүдэлмэришэд ба албахаагшад, Яруунын дунда һургуулиин коллектив БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Советскэ Союзай Герой, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Иван Максимович Трофимовые угаа ехэ баяртайгаар дэбжүүлээ.

«Улаан-Туяа» колхозой колхознигуудай хамтын суглаан, «Баргузинзолотопродснабай» Романовска конторын хүдэлмэришэд ба албахаагшад БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар ВКП(б)-гэй Яруунын аймагай нэгэдэхи секретарь нүхэр Бато Семенович Семеновые нэгэн һаналаар дэбжүүлһэн байна.

Январиин 18 хизааргүй баяр баясхалангай үдэр болоо. Энэ үдэр бүгэдэарадай кандидат Иосиф Виссарионович Сталин ба тэрэнэй дүтын соратнигууд Вячеслав Михайлович Молотов, Георгий Максимилианович Маленков гэгшэдэй манай республикын Верховно Соведэй депутадта баллотировалагдаха зүбшөөлөө үгэһэн тухай мэд... аймагаймнай бүхы колхо... совхоз, МТС, предприятинууд... эмхи зургаануудта ерэһэн б... Олон зонтой митингнүүд хаа... нагүй болоо. Энд үгэ хэлэһэ... бүхэн манай республикын Ве... но органой депутадуудта бал... ровалагдаха зүбшөөлөө а... Сталинай ба тэрэнэй ойрын с... нигуудай үгэһэндэнь тэдэнэрт... хэнэйнгөө баяр баясхалан х...

«Улаан Яруунa» колхозо... шүүн Гэндэн Цыбиков иигэж... лээ: «—Февралиин 18-да, һу... тын үдэр, Эхэ оронойнгоо ... хүбүүд ба басагадай түлөө ... нэр голосуудаа үгэхэбди. А... шадай зол жаргалай тулада, ... най хүсэн түгэлдэр социа... ческэ Эхэ ороной алдар сол... лада олон удаан жэлнүүдтэ ... энхэ ажаһуухыень манай х... ба инаг багша Иосиф Виссар... вич Сталиндаа хүсэнэб».

РСФСР-эй ба БМАССР-эй ... ховно Соведүүдтэ һунгаха һу... тануудта бэлэдхэл манай ай... ажалшадай ажалай туйлай ... дэбжэлтэ үүсхэбэ.

Һунгалтын урда тээхи эн... нүүдтэ аймагай колхознигу... МТС, совхоз болон пред... нуудай хүдэлмэришэд ба алб... шадай дунда социалистическ... рысөөн улам улам үргэнөөр ... гэржэ байна. Тэдэнэр хадаа ... галтануудые ажалай шэнэ ам... тануудаар угтахаяа эрмэлзэ...

Эгэтын МТС-эй механи... нууд һунгалтын үдэр хүрэтэр ... торна паркын, хүдөө ажахы... цепной машинануудай заһаб... дүүргэхэ уялга абаа. Мүн, мя... совхозой хүдэлмэришэдэй ко... тив 1951 ондо малажал хүг... гүрэнэй түсэбые бүхы түрэл... лаар дүүргэхэ гэһэн уялга ... 100 үнеэдһээ 100 тугал, 100 гү... 90 унага, 100 эхэ хониһоо ... ямаадһаа 115 хурьга ба эшэг... жа тэнжээхэ, малай үбэлж... нэгэшье хоролтогүйгөөр үнг... уялга абаа.

Мүн, Исингын сомоной Л... нэрэмжэтэ колхозой колхоз... һунгалтануудай урда тээхи с... листическэ мүрысөөндэ ор... малай үбэлжэлгые амжалтат... үнгэргэхэ, малажал хүгж... гүрэнэйнгөө түсэбые эбэртэ ... малаар — 105 процент дүүр... 100 үнеэдһээ 90 тугал, 100 г... —80 унага, 100 эхэ хониһоо ... ямаадһаа—120 хурьга ба ... абажа тэнжээхэ уялга абаа.

Манай аймагай колхоз... адуу малаа бүрин бүтэн ... оруулхын түлөө бүхы хүсэ ... баряа гаргажа, малайнгаа ... жэлгые амжалтатайгаар үнг... байна.

Манай аймагай аж... РСФСР-эй ба БМАССР-эй В... но Соведүүдтэ һунгаха һун... үдэрые ажалай шэнэ амж... угтаха хүсэлэнтэйгөөр манай ... магай ажалшад мүнөө эсэш... шагүйгөөр хүдэлмэрилжэ ба...

1951 оной февралиин 18-д... мунистнууд ба партийнабэш... нүүдэй сталинска блогой ка... дуудай түлөө голосуудаа нэг... шэнгеэр үгэжэ, Эхэ орондоо, ... ветскэ правительстводаа, б... вистскэ партидаа ба манай ... вождь ба багша Иосиф Вис... нович Сталиндаа хизааргүй ... дуратай ба үнэн сэхэ ба... манай аймагай ажалшад ... дахин харуулха байна.

В. Филиппов, Яруунын ... ведэй гүйсэдкомой түрү...

Профсоюзна конференциһээ

Гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэришэдэй профсоюзай VI областной конференци Улан-Удэ городто һаяхан болобо. Областной комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Ц. Цыдыповэй элидхэл тушаа хамта 24 хүн үгэ хэлэбэ.

Профсоюзай областной ба районно комитедүүдэй, месткомуудай болон профгруппануудай профсоюзуудай X съездын тогтоолые бэелүүлэн хүдэлмэрсэ зарим тэды һайжаруулһан тухай элидхэлшэ ба үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Гүрэнэй олон эмхи зургаануудта, мүн сельскэ Соведүүдэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Мүн профсоюзай гэшүүдэй дунда хүмүүжүүлгын ба культурно-гэгээрэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэгдэһэн байна. В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай биографинуудые шудалха кружогуудта 960 хүн хабаадана. Гадна 300 шахуу профсоюзна эдэбхитэд марксизм-ленинизмын теориие бэеэ даагаад шудална.

Тоосоото үе соо ниитэ-п... ческэ ба естественно-научна ... нүүдээр 1844 лекци унша... байна. Мүн элдэб темэ... 3684 хөөрэлдөөнүүд ба у... эмхидхэгдээ. Һунгалтануудта... лэдхэлэй үедэ мянга ... профсоюзна эдэбхитэд аг... нуудаар хүдэлмэрилнэ.

Мүн конференци болбол о... президиумэй хүдэлмэриин ... дутуунуудые элирүүлээ. О... президиум социалистическэ ... сөө үшөө һулаар хүтэлбэрил... рэнэй эсэстэ гүрэнэй эмхи ... нуудай хүдэлмэришэдэй зүб... процент мүрысөөндэ хаб... Гүрэнэй эмхи зургаануудта ... мэрилэгшэдэй оройдоо 80 ... центнь профсоюзай гэшүү... баадуулагданхай байна. М... рүүшүүлэй дүй дүршэл со... додоггүй ба дэлгэрүүлэгд... байха юм

Ц. Цыбикдорж...

Оронойнгоо столица Москвада омог баярайнгаа сэсэг барюулаабди

Москвада үнгэргэгдэһэн бурят-монгол литературын вечернүүдтэ хабаадагшадта үгэ үгтэнэ

МАНАЙ БАЯР

...етскэ бурят-монгол литерату... вечернүүд манай агууехэ Эхэ ...ой улаан зүрхэн—Москвада ...гэгдэһэн байна. Советскэ ара...й, бүхы дэлхэйн ажалшан зо... агууехэ вождь нүхэр Иосиф ...рионович Сталинай түрэһэн... хойшо 71 наһа гүйсэһэн үдэр ...0 оной декабриин 21-дэ манай ...атурын түрүүшын вечер нээг...һэн.

...түрүүшын вечернай Московско ...ерваториин ехэ зал соо болобо. ...Р-эй советскэ уранзохёолшо... Союзай Генеральна секретарь ...р А. А. Фадеев манай түрүү... вечерые нээхэ зуураа, ...шевистскэ партиин ба нүхэр ... Сталинай ударидалга доро ...а, ленинско-сталинска нацио...ые политикые бэелүүлһэнэй ...р гэрэлтэ һайхан ажабайдал... болоһон бурят-монгол арадта, ...ай уранзохёолшодто, манай ... интеллигенцидэ СССР-эй ...тска уранзохёолшодой Союзай ...ениин зүгһөө, бүхы уранзо...одой зүгһөө, алдарта москва...дай зүгһөө большевистскэ ха... баярые хүргэбэ. Тиигээд ...үү бурят-монгол арадай ал... интеллигенци мандаха бол... гэһэн зүрхэ хүдэлгэмэ ха... үгэнүүдээр өөрынгөө амар...ые дүүргээ һэн.

...түрүүшын вечер дээрэ бурят...ол советскэ литература тухай ...лые нүхэр Г. Ц. Цыдынжа...бэ. Манай литературада эхи ...иа, арадай суута уранзохёол... Хоца Намсараев, поэдүүд Цэ... Галсанов, Жамсо Тумунов, ...а Жалсараев гэгшэд өөһэ...өө уран хурса зохёолнуудые ...һэн. Москвагай Трехгорно ...актура гэжэ комбинадай тү...шэд СССР-эй Верховно Со... депутат нүхэр Штырова тү...гээр тус вечер дээрэ ерэжэ, ... уранзохёолшодые ба артист... халуунаар амаршалһан бай...даань манай искусствын ...ябуулагшад һонирхолтой ехэ ...т харуулаа һэн.

...ай литературын удаадахи ве...дые ороной суута уранзо...од—Николай Тихонов, Федор ...ров, Александр Твардовский, ... Караваева, Степан Щипачев, ...ия Герасимова гэгшэд нээжэ, ... арадта, манай интеллигенци... литература ба искусствын ...ябуулагшадта халуун амар... хүргэһэн байнад. Һүү... манай литературын хүгжэл...ай элидхэлнүүд боложо, ... шүлэгүүд уншагдаа һэн. Мүн ...н формоороо национальна, ...раа социалистическэ манай ...ствын хүгжэлтые харуулһан ...холтой концертнүүд харуулаг... байгаа.

...етскэ ороной агууехэ столи...—Москвада болоһон бурят...лой литературын вечернүүд ...шевистскэ партиин, арадуудай ...ьна вождь нүхэр Сталинай ... мэргэн ударидалгын ашаар ...тэйгөөр мандан хүгжэжэ бай... советскэ Бурят-Монголой туй...нуудые гэршэлэн харуулба. ...ин Москвагай алдарта ажал... ...хүдэлмэришэд, эрдэмтэд, ...зохёолшод, искусствын ажал...агшад, багшанар, студентнэр ... уранзохёолшодые, манай ар...тые тон халуунаар угтажа, ...үгэй энхэрхы һайхан анха...р хододоо хүреэлэн, манай ...нүүдые баярай ехэ баяраар ...гаа һэн.

Вечернүүдтэ хабаадахаар Москва ошоһон манай литературын ба искусствын ажал-ябуулагшад түрэл Москвагай, большевистскэ партиин, арадуудай гениальна багша нүхэр И. В. Сталинай зүгһөө үзүүлэгдэдэг эсэгэ ёһоной халуун ехэ анхаралые дахинаа мэдэржэ, Эхэ оронойнгоо саашанхи хүгжэлтын түлөө бүри ехэ эршэмтэйгээр ажал хэхэб гэһэн үнэн зүрхэнэй хүсэл һаналаар, үндэр ехэ тангаригаар тэдэнэй бүхы сэдьхэлынь дүүрэн байгаа.

Манай вечернүүд советскэ арадуудай хани барисаанай, тэдэнэй морально-политическэ нэгэдэлэй эбдэршэгүй ехэ хүсэтэй байһаниие гэршэлнэ. Сталинска Конституциин гэрэлтэ һайхан наран доро коммунизм тээшэ шууд сэхээр зорижо ябаһан советскэ арадуудай хани барисааниинь хэтын хэтэдэ мандана.

Вечернүүдэй боложо дүүрэмсээр, СССР-эй советскэ уранзохёолшодой Союзда бурят-монгол литературын зохёолнуудые зүбшэн хэлсэлгэ эхилһэн байна. Энэ зүбшэн хэлсэлгэдэ Москвагай ехэ ехэ уранзохёолшод, литературые шэнжэлхэ наукын эрдэмтэд—профессорнүүд олоор хабаадалсаба. Манай уранзохёолнууд һайн сэгнэлтэ абажа, бүхы олонациональна литература соо өөрынгөө тусхайта һуури эзэлжэ шадаһанаа харуулба.

Бурят-монгол арадай хуушанай хүндэ хүшэр байдалые харуулһан, манай арадай тэмсэлые харуулһан, агууехэород арадай мартагдашагүй ехэ ахадүүгэй туһаламжые харуулһан Хоца Намсараевай «Үүрэй толон» гэжэ роман үндэр сэгнэлтэ абаа. Республикын мэдээжэ поэт Цэдэн Галсановай бэшэһэн шүлэгүүдэй «Ази дээгүүр гэрэл сасарна» гэһэн сборник, Жамсо Тумуновай «Нойрһоо һэриһэн тала» гэжэ роман, Цырен Очировэй повесть, Дамба Жалсараевай эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ зорюулагдаһан шүлэгүүд, Цыденжап Жимбиевэй «Баян нуга» гэжэ поэмэ, Михаил Хамагановай «Бурят-монгол советскэ литература» гэһэн шэнжэлэлгын хүдэлмэри ба бусад зохёолнууд баһал һайн сэгнэлтэ абажа, манай сэдьхэлые ехээр баярлуулһан байха юм.

Москвада болоһон энэ зүбшэн хэлсэлгэ манай литературада бии байһан дутуу дунда зүйлнүүдые элишэлэн харуулба. Манай республикын индустриальна хүгжэлтые харуулһан зохёолнууд тон хомор. Пьесэнүүд ба хүүгэдтэ зорюулагдаһан номууд баһал үсөөн. Партийна хүдэлмэрилэгшэдэй, ажаллажа ябаһан хүнүүдэй ажалтаяа хамталагдаһан образууд үшөөл хангалтагүйгөөр харуулагдадаг байна.

Эдэ дутагдалнуудые усадхаха гээшэ манай уранзохёолшодой, поэдүүдэй, драматургнуудай, критигүүдэй, оршуулагшанарай тон шухала зорилго мүн.

Москвада үнгэргэгдэһэн вечернүүд бурят-монгол советскэ литературые ехэ амжалтануудые эли годоор харуулжа, тэрэнэй идейнэ ба уранһайханайнгаа талаар зүб замаар хүгжэжэ ябаһаниие гэршэлбэ. Манай литература болбол социалистическэ реализмын замаар хүгжэжэ байһан залуу, советскэ литература мүн.

Ц. Дамдинжапов.

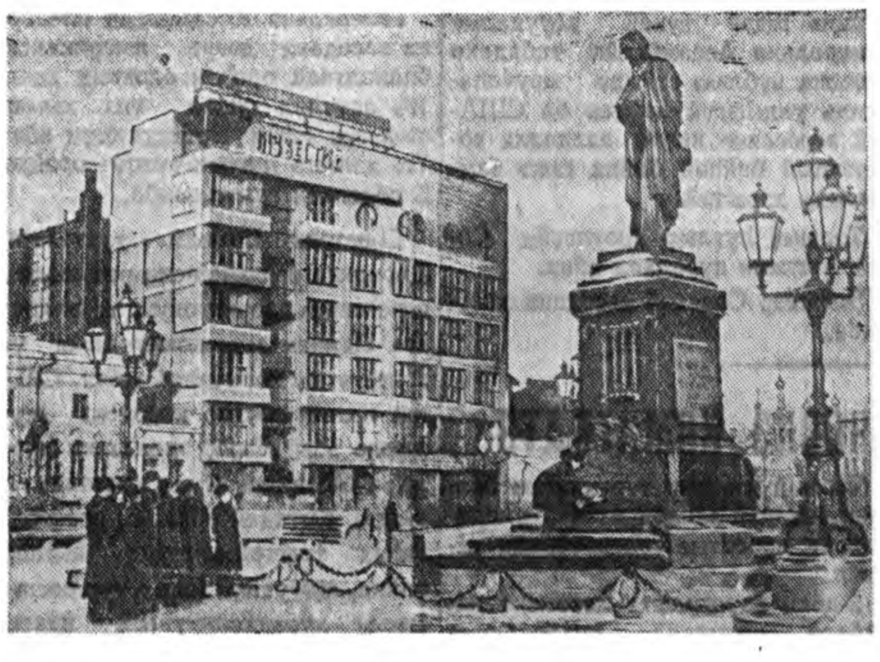

Москвада болоһон Бурят-Монголой литературын вечернүүдтэ хабаадалсагшад манай агууехэ Эхэ ороной һүр жабхаланта столицын гоё һайхан газарнуудые, түүхэтэ памятнигуудые сүлөөтэй сагтаа хараһан байна. Ленинэй мавзолей, музей, библиотекэ болон түүхын музей, нүхэр Сталинда үгтэһэн бэлэгүүдэй музей, Третьяковско галлерей гэхэ мэтэнүүдтэй тэдэнэр танилсаа. **Зураг дээрэ:** ородой поэзиин наран Александр Сергеевич Пушкинай памятнигай дэргэдэ манай уранзохёолшод байна. БМАССР-эй уранзохёолшодой Союзай правлениин түрүүлэгшэ Цэдэн Галсанов республикынгаа литература ба искусствын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэһээ А. С. Пушкинай памятнигай хажууда баглаа сэсэг табижа байна. Зурагай саада таладань «Известия» газетын редакциин байшан харагдана. **И. Красавцевай** репродукци.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

Манай Москва

Байкал далайнгаа эрьеһээ
Дуулаха дурамни хүрэнэ.
Урин дуунайнгаа аялга,
Уран хоолойнгоо хухалга —
Энэ баринам бэлэгүүдээ,
Бүхы дэлхэйн городуудай
Эсэгэ — манай Москва.
Эрдэни арюун Москва!

Түрэ хоримоо дэлгэһэн
Түрэл минии Улан-Удэ
Энхэ баатарлиг Москватай
Эльгэ зүрхөөрөө холбоотой.
Энэ баринам бэлэгүүдээ,
Бүхы дэлхэйн городуудай
Эсэгэ — манай Москва,
Эрдэни арюун Москва!

Түби дэлхэйн ажалшад
Түүхын үүдэндэ зогсолдоод,
Түбэй дээдымнай Москвада
Тэмсэл, дураараа нэгэдээ.
Энэ баринам бэлэгүүдээ,
Бүхы дэлхэйн городуудай
Эсэгэ — манай Москва,
Эрдэни арюун Москва!

Аба ороной оройдо
Агуу һайндэрэй салют
Алтан мүшэдөө сүршэжэ,
Алмаз одонууд оршоно.
Энэ баринам бэлэгүүдээ,
Бүхы дэлхэйн городуудай
Эсэгэ — манай Москва,
Эрдэни арюун Москва!

Амжалтымнай гэршэ

Бурят-монгол литературын вечернүүдэй үедэ Москвада эмхидхэгдэһэн бурят-монгол номуудай выставкэ ехэ һонирхолтой байба. Энэ выставкэ Бурят-Монголой Ленинэй орденто оперо ба балетэй театрын байшан соо табигдажа, городой интеллигенци тэрээнтэй һонирхон танилсана. Эндэ Марксын ба Энгельсын, Ленинэй ба Сталинай зохёолнууд, «ВКП(б)-гэй түүхын Хураангы курс», И. В. Сталинай хураангы биографи, А. Пушкинай ба ородой бусад классигуудай, М. Горькиин, В. Маяковскиин болон бусад суута советскэ уранзохёолшодой номууд бурят-монгол хэлэн дээрэ бии. Бурят-монгол литературын үндэһэ һуури табигша Х. Намсараевай хуушан монгол алфавит дээрэ хэблэгдэһэн «үншадэй ухал» гэжэ расскаһаа эхилээд, «Үүрэй толон» гэжэ роман хүрэтэрхи зохёолнуудынь ород ба бурят-монгол хэлэн дээрэ бии. Мүн Ц. Галсановай, Ж. Тумуновай ба бусад бурят-монгол уранзохёолшодой эртын ба һүүлэй үеын зохёолнууд выставкэдэ олоор табигдантай. Бурят-монгол һургуулиин учебнигүүдшье, үхибүүдэй уншаха уранзохёолой номууд, вечернүүдтэ хэһэн баалдхал ба вечернүүдэй ябасые харуулһан фотографинууд табигдаһан байна.

Б. Санжин.

Бурят-монгол литература тухай Москвагай уранзохёолшодой ба литературна критигүүдэй һанамжанууд

Октябриин урда тээхи Бурят-Монгол энэ романай (Х. Намсараевай «Үүрэй толон» гэжэ роман тухай хэлэгдэнэ. **Ред.**) образууд ба картинанууд соо амиды шэнгеэр харагдана. Бурят арадай национальна шэнжэ шанарай эрхим һайн таланууд энэ роман соо дүүрэнээр, уранһайханаар харуулагдажа шадагдаа. Эгээл намда—Бурят-Монголдо ябажа үзөөгүй ба тэрээн тухай хэдэн оршуулагдаһан шүлэгүүдһээ ондоо юумэ уншаагүй хүндэ—энэ роман тэндэхи байдалые бодотоор нээжэ үгөө. Ородоор уншагша бүхы хүнүүдтэ энэ роман уранһайхан, өөрын онсо шэнжэтэй энциклопеди болоожо угэхэ бэзэ гэжэ һананаб.

Н. Замошкин.

* * *

Ц. Галсанов хадаа ганса өөртөө бэшэ, харин бүхы бурят-монгол поэзидэ шэнэ темые өөрын онсо шэнжэ шанартайгаар харуулжа шадаа. Эдэ шүлэгүүд («Ази дээгүүр гэрэл сасарна» гэһэн сборник **Ред.**) өөһэдынгөө шэнэ юумэнүүдээр манай советскэ олонациональна литературые баяжуулна.

С. Обрадович.

* * *

Ж. Тумунов хадаа шадабаритай, бэлигтэй уранзохёолшо—прозаик, өөрынгөө зохёолнууд дээрэ хүдэлмэрилжэ шадаха, мэдэлдээ байһан материалые ургэдхэжэ ба гүнзэгырүүлжэ шадаха хүн гээшэ.

О. Резник.

* * *

Бурят-Монголой уранзохёолшод бидэндэ, столицада өөһэдынгөө творческо ажалай баян үрэнүүдые асараа. Эдэ үрэнүүд дээрэһээ бурят-монгол арадай ажабайдалай бүхы талань харагдана.

Д. Романенко.

* * *

Бурят-монгол прозо тухай хэлэхэдэ, эгээл гол юумэнь юуб гэхэдэ, энэ прозо хадаа манай бүхы литературын ургэн һабаар ябажа, ородой литературын ёһо заншалаар ургана, тиихэ зуураа өөрынгөө национальна шэнжэ түхэлые бэедээ үлөөгөө.

Л. Климович.

Хоца НАМСАРАЕВ

МОСКВАГАЙ БАЯРТА

Түүхын далай Москва город,
Түрын нараар яларан мандааш!
Агуу галта алтан одон,
Арадай Илалтын һүлдэ болоош!

Хүсэтэй баатар хүбүүд шамһаа
Хүн түрэлтэниие туһалан түрөө,
Хүлэр туруута хүлэгүүд шамһаа
Хүрьһэтэ дэлхэйе дорьбоон тэнжээ.

Эхин эндэ эртэ сагһаа
Эсэгэ ороноо голлон тогтоош!
Хэрзэгы муухай дайсанай гарһаа
Хэзээдэ илан гарадаг бэлэйш!

Эгээл үндэр эрдэмэй Хада
Эгүүридэ мүнхөөр бодхон үгөөш!
Дээдын дээдэ Жаргалай шата
Дэлхэйн түүхэдэ үндэрөөр табяаш!

Хурса мэргэн тэмсэлэй ошые
Хуби заяанда сасан һуугааш!
Социалис ажалай суута солые
Сог баяраар дуудан байгааш!

Нангин улаан талмай дээрэш
Наранай туяан задаран буудаг.
Гэрэлтэ шулуун Мавзолей тэндэш
Гени Ленин нойрсон байдаг.

КРЕМЛИИН ОДОНУУД

Москвада буугаад байхадаа Улаан талмай тээшэ, Кремлиин одонууд тээшэ, Ленинэй мавзолей тээшэ тэгүүлэн дээдын дээдэ нангин һайхан бодолнуудта абтаһан сэдьхэлээ барин тэсэжэ, үглөө болгохын аргагүй байба. Декабриин жабартай үдэшэ. Агууехэ Москва тоо томшогүй олон алтан нюдэнүүдээрээ яларжа байна. О, һайхан даа, һайхан! Урдаа алтан хоёр нюдэ, хойноо шабга улаан хоёр нюдэ гэрэлтүүлһэн үй түмэн машинанууд ургэн ехэ, үдэрэйхидэл һаруул улицануудаар уһан шэнгеэр урдан, нишэ тиншээ гүйлдэжэл, гүйлгэжэл байна. Вечертэ хабаадаха хэдэн нүхэд хамтараад, тротуар дээгүүр түрэбэлгүй олоороо шамбай түргэнөөр гэшхэлэлдэжэ ябаһан москвагайхидай дунда ороошоод, улам саашаа ошонобди.

Нэгэ углуу тойромсоорнай сэдьхэл эльбэмэ дуурангир зөөлэхэн улаан гэрэлтэй одонууд тээ тэндэ харагдаадхиба! О, һайхан даа, һайхан!... Эдэ—бүхы советскэ хүнүүдэй, тэрэ тоодо бурят-монгол арадай хүбүүд басагад бидэнэй хизааргүй ехэ зол жаргалай һүлдын одонууд! Эдэ—эрхэ сүлөөгөө олоожо, социализмын һаруул һайхан замда гараһан оронуудай ажалшадай баяр баясхалангай һүлдын одонууд! Эдэ—бүхы дэлхэйн ажалшадай ерээдүйн зол жаргалай һүлдын одонууд! Эдэ—коммунизмда хүрэхэ замыемнай гиигүүлэгшэ одонууд!

Ашата багша Ленинэй, агууехэ Сталинай бадаруулһан эдэ нангин одонууд Донбассай шахтерой, бурят малшын, Уралай хүдэлмэришэнэй, ажалша хитадай, холын негрэй, минии хоёртойхон хүбүүнэй сэдьхэл соогуур туяаржа байна гэжэ һанахада һайхан даа.

Агууехэ Сталинай дала наһанай ойн баярта ерээд ябахадаа ахадүү компартинуудай вождьнор Мао-Цзе-дун, Пальмиро Тольятти, Долорес Ибаррури, Матиас Ракоши, Вылко Червенков ба бусад эдэ одонуудые хаража, баясан омогорхон ябаа гэжэ һанахада һайхан даа.

Үхэлтэ шуурган дундуур Эсэгэ ороноо хамгаалан абаад, Илалтын парадта ябаашад эдэ одонууд тээшэ хэды шэнээн ехэ омогорхолтойгоор хаража ябаа гээшэб! Ажалай фронт дээрэ гайхамшагта амжалтануудые туйлаад, мүнөө жэлдэ дахинаа нээгдэхэ хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ ерээшэд эдэ одонууд тээшэ ямар ехэ омогорхолтойгоор хараха гээшэб!..

Улаан Талмайда гарабабди. Кремль! Ленинэй мавзолей! Ажалша хүнэй сэдьхэл дотор эгээл хүндэтэ һуури эзэлһэн нангин юумэнүүд! һайхан даа, һайхан! Эгээ энэ мрамор мавзолей соо Владимир Ильич нойрсожо байна! Үглөөдэрэй гурбан час боложо, мавзолейн нээгдэхэ хүрэтэр яажа тэсэхэ гээшэбибди?

Эгээ эндэхэнэ, тон ойрохон, Кремлиин байшангуудай нэгэн соо манай түрэл эсэгэ, манай урдаа харадаг наран — агууехэ Сталин ажаллажа байдаг ба үшөө ерээдүй зуун жэлнүүдые нэбтэ харан, ажалша хүнүүдые эсэгэ ёһоор энхэрэн, гүн гүнзэгы удхатай ажал хэжэ байна гэжэ һанахада, юу хэлэхэб, баһашье һайхан даа!..

Байрадаа ерээд байхада үни удаан нойр хүрэнгүй, далита һайхан бодолнууд сэдьхэлыемнай эльбэжэл, эльбэжэл байгаа һэн...

Ш. Нимбуев, поэт.

МАРТАГДАШАГҮЙ ҮДЭРНҮҮД

Москва ойротоо! Хүн бүхэн абажа ябаһан юумэнүүдээ сүм бэлэн болгонхой. Булта вагоной сонхонуудаар харанабди. Москва шадарай гэрнүүд, барилганууд үнгэрнэ.

«Дунаевский. Ленинскэ хадаанууд» гэжэ радио соносхоно. Уданшьегүй «Дэлхэйн этигэл, бүхы Россин зүрхэн, Москва, столица! Минии Москва!» гэһэн үгэнүүд зэдэлнэ.

Манай купэ соо абяа шэмээн огто гаранагүй. Бултанаймнай сэдьхэл зүрхэн хүдэлһэн янзатай. Урдамнай Москва, бидэнэй шадабаряа харуулха үдэрнүүд. Ямар ехэ харюусалгатай ажалай бидэндэ даалгагдаһаниие булта мэдэржэ ябаабди. Бурят-Монголой искусствын түлөөлэгшэд болгожо, бидэниие Москва эльгээһэн республикынгаа ажалшадай найдабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ хэрэгтэй байгаа. Тиимэһээ Москвагай дүтэлхэ бүри манай сэдьхэл баяраар орьёлжо, манай зүрхэн улам шангаар доһолоо.

Декабриин 21. Чайковскиин нэрэмжэтэ консерваториин ехэ зал. Хүн зон олон. Москвагайхид айлшадаа тон халуунаар угтана. Энэ хадаа Москвада үнгэргэгдэһэн бурят-монгол литературын түрүүшын вечер байгаа. Бидэнэр бултадаа баяртайнуудшье һаа, бэеэ баринги, намдуу даруунуудбди. «Эрхимээр наадаха, бүхы хүсэ шадалаа, бүхы шадабари дүршэлөө дүүрэнээр харуулха» гэһэн һанал бидэниие эзэлэнхэй. Балетнэ искусствода намайе һургаһан багшанарайнгаа захяануудые, энэ үдэшэнһөө урда тээ наадаһан танцануудаа дахин дахин һанааб.

Манай концертнүүдые москвагайхид халуун дулаанаар хүлеэн абаа. Центральна газетануудшье бидэнэр тухай һайн статьянуудые толилоо. Дууша Лхасаран Линховоин илангаяа ехээр магтуулаа. Тэрэнэй зөөлэн зохид абяан, дуулаһан дуунайнгаа үгэнүүдые тодо һонороор хэлэдэгынь, номернуудаа шадабаритайгаар харуулдагынь — эдэ бүгэдэ Лхасаран Линховоиндо амжалтануудые асархал ёһоороо асараа. Мүн бусадшье артистнууд амжалтануудые туйлаа.

Һаяхан БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум тус вечернүүдтэ хабаадалсагшадые Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнаа. Линховоиндо ба намда хүндэтэ нэрэзэртэнүүдые олгоо.

Минии урда творческо ургэн уужам харгы нээжэ үгэһэндэнь би алдарта большевистскэ партида, Советскэ правительствода үшөө дахин баясхалан хүргэнэб.

Л. Сахьянова, БМАССР-эй габьяата артистка.

УГАА ЕХЭ ХҮНДЭЛЭЛ

...р мянган хүнэй альгаташал... Ленинэй орденто машино-бү...ын заводой уужам һаруул ... дорьбооно. Столицын хү...ришэн ангиин суута түлөө...д хадаа Бурят-Монголой ...зохёолшодые ба артистнуудые ...зүрхэнһөө амаршална. Тон ха...ар угтуулан, бурят-монгол ...скэ литературын буурал эсэгэ ... Намсараевич түрүүтэй рес...кын поэдүүд эрхим эрхим шү...лдэ уншана, бурят-монгол ...ствын ажал-ябуулагшад оюун ...о уран бэрхээр харуулна. ...нгын голой ба Баргажанай ... дуунууд, ородой агууехэ ...зиторнуудай аринууд адли...бөөр зэдэлнэ. Чайковскиин ...рнын гайхамшаг аялгые хуу...лагаһан тон һайханаар гар..., бурят арадай барагдашагүй ... хүхюу танцын эршэ соо эбхэ...барагдана. Концерт дүүрэнэ. Хүнүүд үшөөл таранагүй. Тэдэнэр сценэһээ газаа байһан автобус хүрэтэр коридор болон зогсожо альгаташалдана.

Москвада хаана хаанагүй иимээр бидэниие ажалшад угтадаг байгаа. Советскэ ороной арадуудай хани барисаанай гайхамшагта жэшээ энэ лэ! Тэдэ бүгэдэ гансал бидэндэ—вечернүүдтэ хабаадагшадта хүндэлэл бэшэ, харин формоороо национальна, удхаараа социалистическэ культураяа амжалтатайгаар зохёон ябаһан Бурят-Монголой бүхы ажалшадта үзүүлһэн угаа ехэ хүндэлэл гээшэ.

Би арадайнгаа түлөөлэгшэдэй нэгэн боложо, творческо тоосоонуудые хэлсэһэндээ ехэ омогтойб. Вечернүүдтэ хабаадалсалга илангаяа намда—залуу уранзохёолшодо наһан соомни мартагдахагүй событи мүн.

Д. Жалсараев, поэт.

АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК, январиин 31. (ТАСС). Зүблэхэ зүйлһөө корейскэ асуудал гаргаха ба Хитадай арадай республикые «агрессор» гэжэ соносхохо гэһэн резолюцие Генеральна Ассамблейн абаха зам нээхын тула Аюулгүйн Соведэй заседани англо-американска блогой үүсхэлээр мүнөөдэр болобо.

Англиин түлөөлэгшэ Джебб түрүүлэн үгэ абаба. Корея тушаа Генеральна Ассамблейн шиидхэбэринь Аюулгүйн Соведэй юрисдикцие эбдэнэ гэһэн ямар нэгэн «формальна» баталалгануудые зайлуулха хэмжээнүүдые абахын тула энэ заседани үнгэргэхые Англи эриһэн байна гэжэ мэдүүлбэ. Джебб иимэ резолюци оруулаа гэбэл: «Корейскэ республикада эсэргүү агресси тушаа гомодол» гэһэн гаршагтай пунктые Соведэй хаража байгаа асуудалнуудһаа гаргахые Аюулгүйн Совет шиидхэнэ».

Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Царапкин болбол «корейскэ республикада эсэргүү агресси тушаа гомодол» гэдэг зүйл Аюулгүйн Соведэй зүблэхэ зүйлдэ хуули бусаар оруулагдаһан байгаа гэжэ мэдүүлбэ. Хойто ба Урда Кореяын хоорондохи тэмсэл болбол нэгэ арадай хоёр хубиин хоорондохи гражданска дотоодын тэмсэл мүн гэжэ тэрэ зааба, тиимэһээ агресси гэһэн ойлгомжо энэ тэмсэл тушаа хэрэглэгдэжэ болохогүй. Президент Трумэнай захиралтаар Корея руу Холбоото Штадууд доботолон орожо агресси хэһэниинь мэдээжэ. Гэмтэ бузар энэ дайн үргэлжэлһөөр. Энээнийе үргэлжэлүүлхэ гэһэн һанаашалга Политическэ комитедэй абаһан резолюциһаа харагдана.

США-гэй хашалта доро энэ асуудал тушаа Аюулгүйн Соведэй абаһан бүхы шиидхэбэринүүд хуули буса байна гэжэ Царапкин хэлэбэ, ушарынь, эдэ шиидхэбэринүүд Советскэ Союзай ба Хитадай хабаадалгагүйгөөр абтаһан байна. «Хитадай арадай республикын интервенци» гэдэг тухай асуудалые Генеральна Ассамблейн табадахи сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулһаниинь үндэһэгүй байһан ба США-гэй агрессие нюун далдалха зорилготой байһан байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Тэрэнэй һүүлээр Аюулгүйн Совет Англиин дурадхал абаа.

Энээгээр Соведэй заседани хаагдаба.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн Политическэ комитедтэ

НЬЮ-ЙОРК, январиин 31. (ТАСС). Политическэ комитедэй үсэгэлдэр үдэрэй заседани дээрэ корейскэ асуудал тушаа үгэ хэлэлгэ үргэлжэлөө. Заседаниин эхеэр Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Царапкин үгэ хэлэбэ. Хитадай арадай республикада эсэргүү шэглүүлэгдэһэн резолюциин американска проект болбол корейскэ болон дальневосточно бусад асуудалнуудые США эбэй ёһоор шиидхэхэ дурагүй байна гэжэ бүрин элирүүлэ.

Американска проектые тодорхойгоор харуулха зуураа, Царапкин хадаа энэ проект Дальна Восток дээрэхи конфликтые үргэдхэхэ зорилготой, тиимэһээ эбэй ёһоор шиидхэлгэдэ һаад хэнэ гэжэ мэдүүлбэ.

12 оронуудай резолюциин проектын авторнуудые 600 миллион хүн дэмжэнэ гэжэ Египедэй түлөөлэгшэ Фавзиин хэлэһэн үгые һануулан, Царапкин хадаа тэдэ хүнүүдэй тоодо Хитадай 475 миллион хүнийе, Советскэ Союзай ба арадай демократиин оронуудтахи 300 миллион хүнийе, мүн арадай дура хүсэлые тоодоггүй правительствонуудтай оронуудтахи олон зуугаад миллион хүнийе нэмэхэ хэрэгтэй гэжэ хэлэбэ.

Советскэ делегаци американска проектые ба бүхы заһабаринуудые буруушаажа голосовалха гэжэ Царапкин хэлэбэ. Американска проектын түлөө голосовалһан бүхы хүнүүд энэ ябуулгын хойшолонгуудай түлөө ехэ харюусалгые бэедээ даажа абаха байна.

* * *

Үдэшын заседани нээхэ зуураа, комитедэй түрүүлэгшэ Урданета болбол советскэ делегациин оруулһан заһабарие голосованида табихамни гэжэ мэдүүлбэ.

Голосованиин шалтагаануудые саашадань тайлбарилһанай һүүлээр, комитет хадаа Советскэ Союзай оруулһан заһабарие 38 голосоор буруушаагаа, энээнэй түлөө 5 делегаци голосовалаа, 6 делегаци һаналаа бариба. Азиатска оронууд голосованида хабаадаагүй.

Заһабарие буруушааһан тушаа гэмшэхэ зуураа, Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Царапкин болбол азиатска гүрэнүүдэй проект һайжаруулхые советскэ делегациин оролдожо байгаа ушарһаа, 7 гүрэнүүд байлдаае «саг зуура» зогсоохо тухай түрүүшын зүөлөөн дээрээ хэлсэхэ ёһотой гэжэ мэдүүлээд, тус проектые хубилгаха гэжэ дурадхаба.

Энэ заһабари тушаа голосованида хабаадажа шадахагүйб гэжэ Индиин түлөөлэгшэ Рау мэдүүлбэ.

Тэрэнэй һүүлээр, Политическэ комитет болбол СССР-эй оруулһан хоёрдохи заһабарие 33 голосоор буруушаагаа. 5 делегаци тус заһабари абахын түлөө голосовалба, 8 делегаци һаналаа бариба. «Кореядэ Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительствын хэһэн интервенци» гэһэн гаршагые 12 оронуудай проектһээ зуража хаяхые дурадхаһан СССР-эй заһабарие 42 голосоор буруушаагаа. Тус заһабариин түлөө 5 делегаци голосовалба. 12 делегаци һаналаа бариба. Эсэстээ комитет хадаа 7 гүрэнүүдэй зүблөө хэхэ хэмжээ-ябуулганууд хадаа тус зүблөөндэ хабаадагшадай һайшаалтайгаар дүүргэгдэхэ ёһотой гэһэн СССР-эй дүрбэдэхи заһабарие 35 голосоор буруушаагаа. Энэ заһабариин түлөө 5 делегаци голосовалаа, 18 делегаци һаналаа бариба.

«Бидэнэр хэжэ шадаха юумээ бүгэдыень хэбэбди» гэһэн үгэнүүдые протоколдо оруулхые хүсэнэб гэжэ Индиин түлөөлэгшэ Рау мэдүүлбэ. Азиатска оронуудай проект абтаагүй һаа, Дальна Восток дээрэхи конфликт удаашарха байна гэжэ Рау хэлэбэ.

7 оронуудай зүблөө зарлаха гэжэ хараалһан азиатска оронуудай проектын пунктые комитет 27 голосоор буруушаагаа, 18 делегаци энэ пунктые абахын түлөө голосовалба. 14 делегаци һаналаа баряа.

Тэрэнэй һүүлээр түрүүлэгшэ болбол Ливанай заһабаритай американска проектые голосованида табиба.

2-дохи параграфта ливанска заһабари оруулаад, американска проектын түрүүшын 7 параграфые комитет 44 голосоор һайшаагаа. Энээние арсажа 7 делегаци голосовалба. 7 делегаци һаналаа баряа. Хэрбээ наймадахи параграфта ливанска заһабари абтаагүй һаа, Англи резолюцие бүхы дээрэнь буруушаажа голосовалха баатай болохо гэжэ Англиин түлөөлэгшэ Джебб мэдүүлбэ. Тус параграф хадаа коллективнэ хэмжээ-ябуулгануудые шудалха гэжэ хараална.

Джеббэй мэдүүлгын һүүлээр, Остин болбол Холбоото Штадууд ливанска заһабари абаа гэжэ соносхобо.

Политическэ комитет ливанай заһабаритай американска проектые бүхы дээрэнь 44 голосоор һайшаагаа. 7 делегаци буруушаажа голосовалба, 8 делегаци һаналаа бариба.

Бирма, Белорусска ССР, Чехословаки, Инди, Польша, Украинска ССР, Советскэ Союз резолюцие буруушаажа голосовалаа.

Афганистан, Египет, Индонези, Пакистан, Швеци, Сири, Йемен, Югослави һаналаа бариба.

Зүблэхэ зүйлэй нэгэдэхи пунктые комитет хаража дүүргэбэ гээшэ ха гэжэ Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Царапкин мэдүүлбэ, гэбэшье үшөө 2 пункт — Хитадта эсэргүү Холбоото Штадуудай агресси тушаа гомодол ба Тайван тухай асуудал үлэнэ. Советскэ делегаци эдэ асуудалнуудые түргөөр хаража үзэхые дурадхана гэжэ Царапкин хэлэһэн ба зүбшэн хэлсэлгын хэзээ болохые мэдээсэхэ гэжэ түрүүлэгшые гуйһан байна.

Комитедэй удаадахи заседани тухай делегадуудта «зохихо сагта» мэдээсэхэб гэжэ түрүүлэгшэ харюусаба.

Энээгээр комитедэй заседани хаагдаа.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн пленарна заседани

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 1. (ТАСС). Үсэгэлдэр Политическэ комитедээр абтаһан ба Хитадай арадай республикые «агрессор» гэжэ соносхоһон резолюци хаража үзэхын тула ООН-эй Генеральна Ассамблейн пленарна заседани мүнөөдэр болоо.

Генеральна Ассамблейн пленарна заседани дээрэ американска баалалтада ороһон олонхид хадаа энэ асуудал тушаа үгэ хэлэлгэ нээхэгүй гэһэн шиидхэбэри абаа. Үгэ хэлэлгэ нээхын түлөө оройдоо 5 делегаци голосовалба.

Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Царапкин американска резолюциин агрессивнэ зорилгонуудые элирүүлэ. Политическэ комитедтэхи үгэ хэлэлгэ юу харуулааб гэбэл, США-гэй правительство корейскэ асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэ дурагүй байһаниинь бүхы дэлхэйдэ мэдэгдээ. Хитадай арадай республикаһаа телеграммануд абтаһан байна, энэ ушар хадаа тус республикын дурадхалнуудынь ниитын хэлсээ туйлаха бодото үндэһэ һуури мүн байһые харуулаа. Советскэ Союз тэдэ дурадхалнуудые дэмжээ, юундэб гэхэдэ, эдэнь корейскэ асуудал ба Хитадай арадай республикада хамаатай бусад асуудалнуудые түргэнөөр шиидхэхэ ябадал хангаха зорилготой байна.

Агресси хээ гэһэн шал худал ба огто үндэһэгүй гэмнэлгэ американска резолюциин үндэһэн болоно гэжэ Царапкин зааба. США-гэй правительствын энэ гэмнэлгэ Кореяын ба Хитадай арадуудта эсэргүү агрессиеэ улам дэлгэрүүлхэдэнь шухала байһан болоно.

Энэ проект оруулхадаа США-гэй правительство эб найрамдалай дайсан байһанаа бүхы дэлхэйн үмэнэ бүримүһэн элирүүлээ. Тиимэһээ, тус проектые советскэ делегаци буруушаажа голосовалха гэжэ Царапкин түгэсхэлдөө мэдүүлбэ.

Белорусска ССР-эй ба Чехословакиин түлөөлэгшэд мүн лэ иимэрхүү мэдүүлгэнүүдые хэһэн байна.

Американска резолюциин бодото зорилгонуудые нюун далдалха гэжэ Англиин түлөөлэгшэ Джеббэй һэдэһэнэй һүүлээр, Польшын түлөөлэгшэ Кац-Сухи үгэ абажа, тэрэ резолюциин агрессивнэ зорилгонуудые тэмдэглээ.

Украинска ССР-эй түлөөлэгшэ хадаа американска проектын агрессивнэ шэнжые мүн лэ тэмдэглэһэн байна. США-гэй резолюцидай дэлгэрүүлхэ ябадалда хүргэхэ гэжэ этигээд, Сири болбол Политическэ комитедтэ болоһон голосованиин үедэ һаналаа баряа гэжэ Сириин делегат Эль-Хури мэдүүлбэ.

Американска проектые буруушаажа голосовалхаб гэжэ Индиин түлөөлэгшэ Рау хэлэбэ. Ушарынь, тус проект хадаа Кореядэхи дайнай ябуулгануудые тодорхой бэшэ болзороор унжагайруулха, конфликтын районие үргэдхэхэ, эсэстээ дэлхэйн дайнда хүргэжэ болохо байна.

Эбэй ёһоор шиидхэлгын арга боломжо бүрин түгэсөөр бэдэрхэ хэрэгтэй, тиимэһээ американска резолюци тушаа шиидхэбэри абалгые хойшолуулха хэрэгтэй гэжэ Египедэй түлөөлэгшэ Фавзи тэмдэглэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр Генеральна Ассамблей Политическэ комитедэй резолюциин американска проектые голосованяар баталан абаа. Резолюциин энэ проектын түлөө 44 голос үгтөө. 7 делегаци буруушаажа голосовалаа, 9 делегадууд һаналаа бариба. СССР, Белорусска ССР, Чехословаки, Польша, Украинска ССР, Инди ба Бирма американска проектые буруушаажа голосовалаа. Афганистан, Египет, Индонези, Пакистан, Саудовско Арави, Швеци, Сири, Йемен ба Югослави һаналаа бариба.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэл

ПХЕНЬЯН, февралиин 2. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командовани февралиин 2-то иигэжэ мэдээсэбэ:

Бүхы фронтнууд дээрэ Арадай армиин частьнууд хитадай һайндуратантай хамтадаа ябажа, дайсанда хүшэр хүндэ гээлтэ хоролтонуудые ушаруулжа үргэлжэлөөд, шэрүүн шанга байлдаануудые хэһэн байна.

Великобританида американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тоо

ЛОНДОН, февралиин 1. (ТАСС). Январиин 31-дэ общинануудай палата соо парламентын гэшүүн лейборист Фред Лонгден Великобританида байралһан американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тоо тухай мэдээсэхыень оборонын министрые гуйба.

Гуйлтада харюу болгон, авиациин министр Гендерсон хадаа американска сэрэгэй 1500 шахуу морягууд, 15 мянган летчигууд Великобританида байна гэжэ зааба.

САНААР ЯБАД… АГИТБРИГАДАН…

Хэжэнгын аймагай Ста… Ворошиловай ба Ленинэй нэ… тэ томодхогдоһон колхозууд… лай холын гүүртэнүүд ба … нүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй … агитационно-ниитын хүд… ябуулхын тулада 5—5 сана… бүридэһэн 8 агитбригада… аймагай культурно-гэгээрэлэй… гаргаба.

Санашад-агитаторнууд Р… эй ба БМАССР-эй Верховно… дүүдэй депутадуудта канди… лай ажабайдал ба ажал хүд… тухай, коммунизмын агууехэ… рилганууд болон уласхоо… байдал тухай һонин хөөрэл… дые малшадай дунда үнг… Эдэнэй хүсөөр 16 дайшалхы… даһанууд гаргагдаһан ба сло… зунгнууд зурагдаһан байна. … торнууд Ц. Жанчиков, О. В… ба бусад малшадай дунда … дөөнүүдые илангаяа һонир… гоор үнгэргэнэ.

Эдэнэй ябаһан гүүртэнүүд… шад агитбригадынхидые … ерэжэ байгыт гэжэ хүсэһэн … Эдэнэр амаралтын үдэр … хүдөө гаража, элдэб гэмз… хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэж… хабди гэжэ малшадые найд…

Д. Дор…

Абаһан уялгаа… дүүргэбэ

Улан-Удын столовонуудай… тын № 3 столовын коллекти… сийска Федерациин ба … Монголой АССР-эй Верховн… ведүүдтэ һунгаха һунгалта… хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүр… оролсоод, һунгалтануудай … лотор эд бараанай эрьесы… һарын түсэб дүүргэхэ уялга… байгаа.

Тус коллективэйхид эд б… эрьесын январь һарын түсэб… зорһоо урид дүүргэбэ. Эдэ… хоол буйлуулгаяа бүри һа… лаа.

Оролдосотой прод…

Баянголой сельпогой (Ба… продавец нүхэр А. Эрдын… наар хүдэлмэрилнэ. Холын… нүүдтэ ажалладаг малшада… нүүдэл худалдаа саг үргэл… хидхэнэ.

Тэрэ хадаа болохоёо бай… галтануудай хүч.цэлэлдэ э… най эрьесын хоёр һарын … дүүргэжэ, февралиин 18-н… хаар шиидээ. Нүхэр Эрдын… хитэй агитаторнуудай нэгэ…

Н. Нам…

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын феврали… номерой түрүү бэшэгэй … колонкын эхинэй долоодох… нэгэ мэдүүлэл иимээр заһа… уншахые гуйгдана: **«Бүгэ… дээрээ даажа абахые һэдэ… тийна организацие бэеэр… дэг секретарь хадаа хүд… имагтал унагааха, хэрэгтэ… хохидол ушаруулха байна…**

МАЛАЖАЛ ХҮГЖӨӨЛГЫН ШУХАЛА АСУУДАЛ

Республикын колхозуудай малай үүлтэр һайжаруулгын хэрэгэй гээгдэлые усадхаха

☆

А. ЖЕЛТЫЙ,
БМАССР-эй хүдөө ажахын Министрын орлогшо

☆ ☆

Нютагай малнуудые метизациложа, үүлтэрыень һайжаруулхын ба малнуудые искусственна аргаар ороондо оруулжа, һайн үүлтэртэ буха, хусануудые үлэмжэ хүсэдөөр хэрэглэхын тулада малые искусственнаар ороондо оруулха гүрэнэй пунктнуудые үргэдхэхэ ябадал гурбан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан байна.

Колхозно ба совхозно ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые бэелүүлэн, республикын колхозууд малнуудай үүлтэр һайжаруулха болон ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

Нютагай малнуудай үүлтэрые һайжаруулха зорилгоор 1949 он соо ба 1950 оной арбан һара соо симментальска үүлтэрэй 859 толгой буха, «советскэ меринос», «сибирскэ меринос» болон «прекос» үүлтэрэй 4650 толгой хуса, «доншадарай» үүлтэрэй 320 толгой хөөбэр ехэтэй тэхэ, томо сагаан үүлтэрэй 395 толгой эрэ гахай Советскэ Союзай центральна областьнуудһаа асарагдажа, республикын колхозуудта худалдагдаба. Тэрэ үе соо республикын колхозуудта үүлтэртэ малай 7 шэнэ фермэ, 20 гаран гүүртэнүүд байгуулагдаа. Республикын колхозуудта үнеэдые искусственнаар ороондо оруулха 32 пункт, хонидые искусственнаар ороондо оруулха 200 пункт хүдэлмэрилнэ. Тэндэ 5000 толгой үнеэд, 12500 толгой хонид ороондо оруулагдаха ёһотой юм.

1949 ба 1950 онуудта искусственнаар ороондо оруулха пунктнуудай гансахан түхеэрэлгэнүүдые худалдан абалгада 200 мянга гаран түхэриг гүрэнэй мүнгэ зөөри гаргашалагдаа. Тиихэдэ үүлтэртэ мал худалдажа абахынь тулада гүрэн болбол 6.210 мянган түхэриг удаан болзороор колхозуудта уриһаар үгэһэн байна.

Республикын түрүү колхозууд малай үүлтэр һайжаруулха хэрэгтэ урданайхиһаа нилээд ехэ анхарал хандуулдаг болоо. Малай үүлтэр һайжаруулхын түлөө гүрэнэй үгэһэн түйлай ехэ туһаламжын ашаар, түрүү колхозуудай ба колхознигуудай өөһэдынь хэһэн ехэхэн хүдэлмэриин ашаар малай ашаг шэмые дээшэлүүлгэ бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ эхилбэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хонидһоо нооһо хайшалалга нилээд дээшэлээ. Һая болотор Бурят-Монголой колхозуудта шэрүүн нооһотой нютагай үүлтэрэй хонид үсхэгдэдэг байһаниинь мэдээжэ. Иимэ хонин бүриһөө 800—1000 граммһаа ехэ бэшэ эгээн адаг сортын нооһон хайшалагдадаг байһан юм. Мүнөө республикын колхозууд гурбан жэлэй түсэбые бэелүүлэн, гүрэндэ нооһо тушаалгые нилээд ехэдхээ. Жэшээлхэдэ, 1948 онтой сасуулбал, 1950 ондо 62 процент ехэ нооһон гүрэндэ тушаагдаа. Бүхы тушаагдаһан нооһоной 81,5 процентнь үндэр шанартай—нарин, нарибтар ба шэрүүбтэр байха юм.

Зарим түрүү колхозууд, фермэнүүд болон малажалай түрүүшүүл үүлтэр һайжаруулгын хэрэгые зүбөөр ябуулха, харууһалга болон эдеэлүүлгые һайжаруулха аргаар малай ашаг шэмые дээшэлүүлгэдэ үндэр показательнуудые туйлаа. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай һүнэй-товарна фермэнүүдэй һаалишад Дымбрыл Жапова, Очирова, Цырендоржиева гэгшэд 10—10 үнеэн бүриһөө арба-арбан тугал абажа түлжөөһэн ба һаамхай үнеэн бүриһөө 2250—2400 литр хүрэтэр һү һааһан байха юм.

Эдэнэр хайшан гэжэ иимэ амжалтануудые туйлана гээшэб?

Эндэ зооветмэргэжэлтэд болон фермэнүүдые даагшадай ябуулдаг ашаг шэмэтэ малай индивидуальна бүридхэл тон ехэ удхашанартай юм. Энэ хадаа үлэмжэ ехэ ашаг шэмэтэй малнуудые һүрэг сооһоо шэлэн олохо арга олгоно. Малай ашаг шэмые тодорхойлходоо үнеэдые—һүнэйнь тоһолигоор, хонидые—нооһонойнь хэмжүүрээр болон тэрэнэй шанараар, залуу малые—шэгнүүрэйнь түргэн дээшэлсээр илгадаг юм. Түрүү колхозуудта малай индивидуальна бүридхэл 12—15 жэл соо ябуулагдажа, мал бүхэнэй ашаг шэмэ үгэхэ шадабари һайнаар шэнжэлэгдэжэ байна.

Түрүү колхозуудтахи һайн гү, һайжаруулагдаһан үүлтэрэй бүхы малнууд ниитэ һүрэгһөө илгагдажа, тусгаар фермэнүүд, гүүртэнүүд, отаранууд гү, али группанууд болгогдон харууһалагдана. Һайн гү, али һайжаруулагдаһан үүлтэрэй, ашаг шэмэ ехэтэ малнуудые типовой байрануудта байлгадаг, зунай сагта эрхим бэлшээридэ адуулдаг, үбэлэй сагта тэдэндэ һайн шанартай бүдүүн, шэмэтэ болон концентрированнэ тэжээл эдюулдэг юм.

Малые ороондо оруулхада эмэ малда орходоо производителиинь шанарайнгаа талаар нилээд һайн байха ябадалые хараадаа абаха хэрэгтэй. Һайн шанартай производительнуудта гансахан лэ үүлтэр һайнтай эхэ малнуудые бэшэ, мүн юрын үүлтэрэй эхэ малнуудые ороондо оруулха ёһотой. Энээние гансахан лэ искусственнаар ороондо оруулха аргаар туйлажа болоно. Юрын орооной үедэ сезон соо нэгэ бухада гү, али хусада 25—30 толгой эхэ мал ороондо табижа шадаха байхадань, искусственна аргаар 200—300 эхэ мал ороондо оруулжа болохо юм.

1950 оной ноябриин 15-һаа республикын колхозуудта хонидые ороондо оруулга эхилээ. Хониной фермын хүдэлмэрилэгшэ бүхэн 1951 ондо хониной һубайралга гаргахагүйн ба ашаг шэмэ ехэтэй хурьгадые олоор абахын тулада бүхы оролдолгоёо гаргаха ёһотой. Яруунын аймагай «Улаан туяа» колхозой хонишод зоотехник нүхэр Гончиковой хүтэлбэри доро бүхы 3000 хонидоо искусственнаар ороондо оруулха гэжэ байна. Хусануудынь 85—90 килограммһаа бага бэшэ амидын шэгнүүртэй, жэл бүри 8 килограммһаа бага бэшэ нарин нооһо үгэдэг байха юм.

Малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, үүлтэрыень һайжаруулха ехэхэн арга боломжонууд бии. Гэбэшье, Түнхэнэй, Иволгын, Заиграйн, Тарбагатайн, Мухаршэбэрэй ба бусад аймагуудай зарим колхозуудай малажалай фермэнүүдтэ малай үүлтэр һайжаруулха хэрэгтэ ехэ дутагдалнууд ба алдуунууд бии байна. Дурсагдаһан аймагуудай колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, фермэнүүдые даагшад ба зооветмэргэжэлтэд малай үүлтэр һайжаруулгые зүбөөр ябуулхын хойноһоо оролдоногүй.

Республикын хүдөө ажахын Министерствын, аймагуудай хүдөө ажахын таһагуудай зоотехническэ зарим мэргэжэлтэд малай үүлтэр һайжаруулха асуудалые ажал хэрэг дээрэ бэшэ, харин юрэнхыгөөр ябуулна, фермэнүүдые даагшадта ба малшадта бодото ту… үзүүлнэгүй. Жэшээлхэдэ, … кальска аймгүйсэдкомой … ажахын таһагай главна … нүхэр Шубина бүхы 195… нэгэшье лекци, нэгэшье х… үнгэргөөгүй. Иимэ жэш… олон аймагуудай байдал … хаража болохо.

Тиихэдэ жэшээтэ ажа… хаража, һургаал абаха … республика дотор муугаар … хэгдэнхэй байна.

Мүнөө бии байһан үүл… лай фермэнүүдые жэшээтэ… ринууд болгожо, тэндэхи … хүндэ хүдэлмэринүүдые б… механизацилха, малай х… ба тоо бүридхэлые эрид … жаруулха хэрэгтэй.

Колхоз бүхэн ашаг шэ… эбэртэ бодо малай, хонидо… фермэтэй гү, али ядахы… гүүртэтэй байха ёһотой.

Гадна, манай республи… хозуудта малай үүлтэрые… руулгын гол зорилго хада… заагдаһан дутагдалнууд… усадхажа, малай харууһа… лүүлгые эрид һайжаруул… болбосон, дулаан ба… байлгаха ябадал мүн бол… рынь, малые һайнаар х… ба эдеэлүүлгэ хадаа мал… шэмые дээшэлүүлхэ, тэрэ… тэрые һайжаруулха ябад… үүргэ дүүргэдэг юм.

Харюусалгата ред… орлогшо Ц. Б. Б…

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора —7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта— 4-52, сельскохозяйственного … мышленности—6-84, мест. информации и писем—6-84. Для междугородных переговоров—16.

Н—03524. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.